

April 2023

Aanleiding

Het plaatsen van een schedelelektrode is een manier om tijdens de bevalling in het ziekenhuis de hartslag van een ongeboren baby te meten. Medewerkers in het ziekenhuis geven niet altijd duidelijke en soms ook onjuiste informatie over de plaatsing van de schedelelektrode aan aanstaande ouders. Ouders van Rijnmond vindt het belangrijk dat er eerlijke, duidelijke en juiste informatie aan aanstaande ouders wordt gegeven. Naar aanleiding van verschillende berichten vanuit ouders over negatieve ervaringen rond het plaatsen van de schedelelektrode hebben wij de schriftelijke communicatie vanuit de ziekenhuizen bekeken. In dit advies bespreken we de verschillen en adviseren wij hoe de communicatie richting aanstaande ouders verbeterd kan worden.

Waarom vinden wij dit belangrijk?

Als ouders onvoldoende of onvolledige informatie hebben voordat de schedelelektrode, na toestemming van de zwangere, geplaatst wordt is er geen sprake van informed consent. Dit zorgt voor ongelijkheid in de zorg tussen aankomende ouders. Veel ouders ervaren achteraf teleurstelling wanneer zij er achter komen dat de schedelelektrode geen “plakkertje”¹ is zoals een sticker maar een schroefdraad verbonden aan een draadje die in de hoofdhuid van de baby worden gedraaid tijdens de bevalling. Zij hadden misschien een andere keuze gemaakt als zij volledige en juiste informatie hadden gehad. Als ouders duidelijke, eerlijke en juiste informatie ontvangen maken zij zich beter in staat om een keuze te maken die bij hun situatie past. Het is belangrijk dat ouders weten wat de risico's zijn van de schedelelektrode, maar ook dat ouders weten wat de risico's zijn wanneer zij niet kiezen voor een schedelelektrode wanneer dit wel is geadviseerd door zorgverleners.

Hoe hebben wij dit onderzoek aangepakt?

Voor het schrijven van dit advies is op de websites van de ziekenhuizen die aangesloten zijn bij het DVP Rijnmond ([Van Weel-Bethesda](#), [Erasmus Medisch Centrum](#), [Franciscus Gasthuis & Vlietland](#), [Maasstad Ziekenhuis](#), [IJsselland Ziekenhuis](#) & [Ikazia](#)) gezocht op het woord “schedelelektrode”. Ook is gezocht op google naar de combinatie: “schedelelektrode” en de naam van het ziekenhuis. In [bijlage 1](#) staat beschreven welke informatie is meegenomen in dit advies.

Conclusie

Bij alle ziekenhuizen² waar online informatie gevonden is over de schedelelektrode is er onjuiste informatie aangetroffen. In de informatie wordt dan geschreven dat de schedelelektrode “op” het hoofd zit terwijl dit “in” de hoofdhuid moet zijn. Het valt op dat bij drie ziekenhuizen de term “op” en “in” door elkaar wordt gebruikt in dezelfde tekst. Het IJsselland Ziekenhuis valt positief op omdat zij

¹ De term “plakkertje” krijgen ouders regelmatig te horen in mondelinge uitleg over de schedelelektrode tijdens de bevalling.

² Op de website van het Erasmus Medisch Centrum konden wij geen informatie vinden over de schedelelektrode.

in de folder “Informatie over handelingen tijdens de bevalling” naast een duidelijke en kloppende tekst ook een foto plaatsen.

Wanneer de teksten worden vergeleken valt het op dat de gevolgen van het plaatsen van de schedelelektrode niet altijd worden besproken. Daarnaast staat in de teksten ook niet altijd beschreven dat handelingen tijdens de bevalling alleen toegestaan zijn na het uitleggen van de voor- en nadelen van de handeling en het krijgen van toestemming van de zwangere (informed consent).

Advies

Op basis van de gevonden informatie adviseert Ouders van Rijnmond het volgende:

- Zorg voor een tekst die juist is. Een schedelelektrode zit vast *in* de hoofdhuid van de baby en niet op het hoofd van de baby.
- Zorg voor een tekst die duidelijk is over de mogelijke risico's en gevolgen van een schedelelektrode. Bijvoorbeeld dat door een schedelelektrode een litteken kan ontstaan en dit kan gaan ontsteken en hoe vaak dit voorkomt.
- Gebruik een afbeelding van de schedelelektrode of maak een kort (animatie)filmpje waarin de voordelen, werking en risico's beschreven staan. Dit helpt ouders bij het maken van een geïnformeerde afweging.
- Zorg dat schriftelijke en mondelinge communicatie naar ouders hetzelfde zijn. De term “plakkertje” is niet passend en onjuist bij de schedelelektrode.

Vragen over dit advies?

Neem contact op met Ouders van Rijnmond via dit e-mailadres: oudersvanrijmond@dvprijmond.nl

Bijlage 1. Wat schrijven de verschillende ziekenhuizen over de schedelelektrode?

Ziekenhuizen noemen de schedelelektrode in verschillende folders en webpagina's. Hieronder staat per ziekenhuis beschreven welke informatie er bekeken is. Met **groen** is gemarkeerd wat positief opvalt. Met **rood** is gemarkeerd wat negatief opvalt.

1. Erasmus MC

Op de website van het Erasmus MC is niet gemakkelijk een folder te vinden waarin de schedelelektrode wordt besproken.

2. Ikazia ziekenhuis

De volgende websites en folders zijn gebruikt bij het onderzoeken van de schriftelijke voorlichting over de schedelelektrode in het Ikazia ziekenhuis.

Bron	Tekst
Folder Serotiniteit / overdragenheid	“Als de vliezen nog niet gebroken zijn, wordt het CTG via de buikwand gemaakt. Zijn de vliezen wel gebroken, dan plaatst de arts of verloskundige vaak een schedelelektrode (een dun draadje) via de vagina (schede) op het hoofd van de baby . Ook kan men de vliezen breken om dit draadje vast te maken. Dit gebeurt tijdens een inwendig onderzoek.” (blz. 5, kopje: De bevalling)”

3. IJsselland Ziekenhuis

De volgende websites en folders zijn gebruikt bij het onderzoeken van de schriftelijke voorlichting over de schedelelektrode in het IJsselland ziekenhuis.

Bron	Tekst
------	-------

Hartfilmpje (website)	"Bij een inwendig hartfilmpje wordt naar de hartslag geluisterd via een elektrode op het hoofd van de baby . Dit kan alleen als de vliezen gebroken zijn"
Het inleiden van de bevalling (folder)	<p>"De conditie van uw baby wordt gecontroleerd met een CTG. Dit kan uitwendig, via de buik, gebeuren of inwendig; er wordt dan een draadje (schedelelektrode) op het hoofd van de baby vastgemaakt worden om de harttonen te registreren. Dit gebeurt via een inwendig onderzoek. Daarbij worden ook de vliezen gebroken." (blz. 8, controle van de baby en weenen)</p> <p>"Ontsteking op het hoofd of de bil van de baby. Zoals beschreven, wordt er bij een inleiding een draadje in de hoofdhuid van de baby vastgemaakt om de harttonen te registreren (schedelelektrode). Bij een kind in stuitligging wordt het draadje op de bil bevestigd. Een enkele keer kan op de plaats waar de elektrode vastgemaakt is, een ontsteking ontstaan. Dit is niet ernstig, maar wel vervelend voor de baby." (blz. 13, Risico's en complicaties)</p>
Informatie over handelingen tijdens de bevalling	"Er kan dan worden gekozen voor een inwendige registratie met een schedelelektrode. Een schedelelektrode is een dun metalen draadje dat via de vagina in de hoofdhuid van de baby wordt bevestigd. Het levert een zeer betrouwbare registratie van de hartslag op. De schedelelektrode blijft in principe zitten tot de baby geboren is. De schedelelektrode veroorzaakt een klein wondje op de hoofdhuid van de baby. In zeldzame gevallen kan dit leiden tot een infectie. " (blz. 4, Schedelelektrode).

4. Maasstad Ziekenhuis

De volgende websites en folders zijn gebruikt bij het onderzoeken van de schriftelijke voorlichting over de schedelelektrode in het Maasstad Ziekenhuis.

Bron	Tekst
Patienteninformatie "Het inleiden van de bevalling"	<p>" Men controleert de conditie van uw kind met een CTG. Dit kan uitwendig, via de buik, gebeuren. Meestal wordt een draadje (schedelelektrode) op het hoofd van het kind vastgemaakt om de harttonen te registreren. Dit gebeurt via een inwendig onderzoek. Daarbij breekt men ook de vliezen" (blz. 8, kopje: 6. Controle van het kind en de weeën)</p> <p>" – Ontsteking op het hoofd of de bil van het kind. Zoals beschreven, maakt men bij een inleiding een draadje in de hoofdhuid van de baby vast om de harttonen te registreren (schedelelektrode). Bij een kind in stuitligging wordt het draadje op de bil bevestigd. Een enkele keer ontstaat een ontsteking op de plaats waar de elektrode is vastgemaakt. Dit is niet ernstig, maar wel vervelend voor het kind." (blz. 11, kopje: 10. Risico's en complicaties)</p>

5. Van Weel – Bethesda Ziekenhuis

De volgende websites en folders zijn gebruikt bij het onderzoeken van de schriftelijke voorlichting over de schedelelektrode in het Van Weel – Bethesda Ziekenhuis.

Bron	Tekst
Online Folder "het Inleiden van de bevalling"	<p>"De conditie van je baby wordt gecontroleerd met een CTG. Dit kan uitwendig via de buik. Meestal zal inwendig een draadje (schedelelektrode) op het hoofd van de baby vastgemaakt worden om de harttonen te registreren. Bij een kind in stuitligging wordt het draadje op de bil bevestigd. Het plaatsen kan alleen via een inwendig onderzoek en als de vliezen gebroken zijn." (bij het kopje: controle van de baby en weeën)</p> <p>"Ontsteking op het hoofd of de bil van het kind. Zoals beschreven, maakt men bij een inleiding een draadje in de hoofdhuid van de baby vast om de harttonen te registreren (schedelelektrode). Bij een kind in stuitligging wordt het draadje op de bil bevestigd. Een enkele keer ontstaat een ontsteking op de plaats waar de elektrode is vastgemaakt. Dit is niet ernstig, maar wel vervelend voor het kind" (bij het kopje Risico's en complicaties)</p>

6. Franciscus Gasthuis

De volgende websites en folders zijn gebruikt bij het onderzoeken van de schriftelijke voorlichting over de schedelelektrode in het Franciscus Gasthuis

Bron	Tekst
Folder Serotiniteit	Tijdens uw bevalling in het ziekenhuis, worden de harttonen van de baby met behulp van een CTG geregistreerd. Zo wordt de conditie van de baby in de gaten gehouden. Als de vliezen nog niet gebroken zijn, wordt het CTG via de buikwand gemaakt. Zijn de vliezen wel gebroken, dan plaatst de arts of verloskundige soms een schedelelektrode (een dun draadje) via de vagina (schede) op het hoofd van de baby. " (blz. 4, "De bevalling")
Bevallen in het Franciscus	"Tijdens de ontsluitingsperiode worden regelmatig de harttonen van de baby gecontroleerd. Hierbij gebruiken we (eventueel) een CTG-apparaat: twee doppen op uw buik geven de hartslag van de baby en de weeënactiviteit op een monitor weer. Deze controles kunnen ook inwendig gemeten worden. De baby krijgt dan een draadje op het hoofdje. De gemeten waarden worden via een computersysteem continu op diverse locaties op de afdeling en op de polikliniek bekeken." (blz. 13, "metingen bij uw baby")